

Nationaal Archief
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Nummer Toegang: 2.21.276

**Inventaris van het archief van mr.
M.P.L. Steenberghe [levensjaren 1899-
1972], 1934-1961**

J.A.A. Bervoets

Nationaal Archief, Den Haag 1990

This finding aid is written in Dutch.

I N H O U D S O P G A V E

Beschrijving van het archief.....	5
Aanwijzingen voor de gebruiker.....	6
Openbaarheidsbeperkingen.....	6
Beperkingen aan het gebruik.....	6
Materiële beperkingen.....	6
Aanvraaginstructie.....	6
Citeerinstructie.....	6
Archiefvorming.....	7
Geschiedenis van de archiefvormer.....	7
Inleiding.....	7
Geschiedenis van het archiefbeheer.....	8
Inhoud en structuur van het archief.....	9
Inhoud.....	9
Verwant materiaal.....	10
Beschikbaarheid van kopieën.....	10
Afgescheiden archiefmateriaal.....	10
Beschrijving van de series en archiefbestanddelen.....	11
A. STUKKEN BETREFFENDE ZIJN AMBTELIJKE LOOPBAAN.....	11
1. Minister van Economische Zaken (1933-1935).....	11
2. Minister van Handel, nijverheid en scheepvaart. 1937-1942.....	12
a. In Nederland. 1937-1940.....	12
b. In Londen. 1940-1942.....	12
3. Voorzitter van de Nederlandse economische, financiële en scheepvaartmissie naar de Verenigde Staten (1942-1946).....	15
4. Verantwoording van zijn beleid.....	15
B. DIVERSEN.....	17
C. AANVULLING 2002.....	18

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF

Naam archiefblok:

Collectie 551 M.P.L. Steenberghe

Archiefbloknummer:

C22516

Omvang:

65 inventarisnummer(s); 0,35 meter

Taal van het archiefmateriaal:

Het merendeel der stukken is in het Nederlands. Een klein gedeelte is gesteld in het Engels.

Soort archiefmateriaal:

Normale geschreven, getypte en gedrukte documenten, geen bijzondere handschriften.

Archiefdienst:

Nationaal Archief

Locatie:

Den Haag

Archiefvormers:

mr. M.P.L. Steenberghe, 1899-1972

Samenvatting van de inhoud van het archief:

Het archief van mr. M.P.L. Steenberghe (1899-1972), lid van de RKSP, bevat stukken betreffende de interne organisatie van het Ministerie van Economische Zaken en stukken betreffende zijn ontslagaanvraag als Minister van Economische Zaken, stukken betreffende het voorstel tot overplaatsing van de zetel van de Nederlandse regering naar Nederlands-Indië, stukken betreffende de voedselvoorziening in Nederland na het beëindigen van de Tweede Wereldoorlog en krantenartikelen en spotprenten over de groep Steenberghe.

Aanwijzingen voor de gebruiker

OPENBAARHEIDSBEPERKINGEN

Volledig openbaar.

BEPERKINGEN AAN HET GEBRUIK

Reproductie van originele bescheiden uit dit archief is, behoudens de algemene regels die gelden voor het kopiëren van stukken, niet aan beperkingen onderhevig. Er zijn geen beperkingen krachtens het auteursrecht.

MATERIËLE BEPERKINGEN

Het archief kent geen beperkingen voor het raadplegen van stukken als gevolg van slechte materiële staat.

Het archief kent geen materiële beperkingen.

AANVRAAGINSTRUCTIE

Openbare archiefstukken kunnen online worden aangevraagd en gereserveerd. U kunt dit ook via de terminals in de studiezaal van het Nationaal Archief doen. Om te kunnen reserveren dient u de volgende stappen te volgen:

1. [Creëer een account of log in.](#)
2. Selecteer in de archiefinventaris een archiefstuk.
3. Klik op 'Reserveer' en kies een tijdstip van inzage.

CITEERINSTRUCTIE

Bij het citeren in annotatie en verantwoording dient het archief tenminste éénmaal volledig en zonder afkortingen te worden vermeld. Daarna kan worden volstaan met verkorte aanhaling.

VOLLEDIG:

Nationaal Archief, Den Haag, Collectie 551 M.P.L. Steenberghe, nummer toegang 2.21.276, inventarisnummer ...

VERKORT:

NL-HaNA, Steenberghe, 2.21.276, inv.nr. ...

Archiefvorming

GESCHIEDENIS VAN DE ARCHIEFVORMER

INLEIDING

Maximilien Paul Léon Steenberghe werd op 2 mei 1899 in Leiden geboren. Hij werd als katholiek en lid van de Rooms-Katholieke Staatspartij minister van Economische Zaken in het derde kabinet-Colijn, maar verschilde met de minister-president van mening inzake het monetaire beleid. Toen Colijn na de devaluatie van de Belgische frank vasthield aan de "gouden standaard", trad hij af. Nadat Colijn in 1936 de gouden standaard had laten vallen, werd hij bij de volgende kabinetsformatie in 1937 aangezocht als minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart. Deze post behield hij tot 1941, een korte periode uitgezonderd. Op 25 juni 1939 traden namelijk alle leden van de R.K.S.P. uit het kabinet; Colijn vormde daarna een minderheidsregering zonder katholieken, die bij de eerste vergadering van de Staten-Generaal werd weggestemd. Steenberghe was vervolgens nauw betrokken bij de formatie van het nationale kabinet-De Geer, waarvoor hij het economische beleid dicteerde.

Na de inval van de Duitsers op 10 mei 1940 week de Nederlandse regering uit naar Londen. Steenberghe was nauw betrokken bij de organisatie van de koopvaardij en bevoorrading van Nederland na een eventuele bevrijding. Op 20 november trad hij, samen met Ch.I.J.M. Welter af, omdat hij van mening verschilde met de toenmalige minister-president Gerbrandy over de wijze waarop de belangen van Nederlanders tegenover de Britse regering dienden te worden behartigd. In maart 1942 werd hij uitgezonden naar New York, waar hij als voorzitter van een door hemzelf op te richten Nederlandse Economische Financiële en Scheepvaartmissie de bevoorradingsactiviteiten voorzette, die hij indertijd als minister had gepland. Het bureau bleef tot maart 1946 in werking.

Na zijn terugkeer in Nederland was Steenberghe betrokken bij verschillende internationale missies; de belangrijkste waren op Duitsland gericht.

In 1951 was Steenberghe betrokken bij een kabinetsformatie, die noodzakelijk werd na het aftreden van de V.V.D.-minister van Buitenlandse Zaken, D.U. Stikker; zijn poging om de brede basis van het eerste kabinet-Drees te herstellen mislukte. Hij verzette zich - als ex-voorzitter van een werkgeversvereniging - tegen de 'Rooms-rode' coalitie na het terugtrekken van de V.V.D. uit het kabinet, en begon binnen de K.V.P. een oppositielobby. Toen hierop in 1952 een verkiezingsnederlaag volgde, trok hij zich terug uit de politiek.

Steenberghe is sedertdien nog een prominente figuur in het bedrijfsleven geweest. Op 22 januari 1972 overleed hij in Hilvarenbeek. ¹

1 Voor nadere biografische gegevens zie Biografisch Woordenboek van Nederland, I ('s-Gravenhage 1979), p. 560-562

GESCHIEDENIS VAN HET ARCHIEFBEHEER

Op het moment van overdracht was het archief uitgeleend aan de Rijkscommissie voor de Vaderlandse Geschiedenis, die het gebruikte voor zijn bronnenpublicatie over de buitenlandse politiek van Nederland in de jaren 1940-1945. Na overleg met deze commissie werden de beperkende bepalingen ten aanzien van de raadpleging van het archief vastgesteld en in juli 1987 in de overeenkomst van opneming en bewaring opgenomen. In 1990 werd het archief van het inmiddels tot Instituut voor Nederlandse geschiedenis omgedoopte bureau naar het Algemeen Rijksarchief overgebracht.

Het werd in 1987 door mr P.J.G.M. Steenberghe formeel aan de Tweede Afdeling van het Algemeen Rijksarchief in bewaring gegeven.

Schenking (van een niet overheidsarchief)

Inhoud en structuur van het archief***INHOUD***

Het hier beschreven archief heeft voornamelijk betrekking op de politieke loopbaan van Steenberghe.

Verwant materiaal***BESCHIKBAARHEID VAN KOPIEËN***

Inventarisnummers van dit archief zijn niet in kopievorm beschikbaar

AFGESCEIDEN ARCHIEFMATERIAAL

Het hier beschreven bestand is niet volledig. De persoonlijke correspondentie van Steenberghe als minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart in de jaren 1937-1940 bleef op zijn bureau in het ministerie achter. Zij werd sedertdien beheerd door het ministerie van Economische Zaken, dat de stukken plaatste achter het archief van de directie voor Handel en Nijverheid. De stukken zijn als onderdeel van dat archief in dossiers geordend en in een afzonderlijk hoofdstuk beschreven door de Centrale Archief Selectiedienst.

BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN ARCHIEFBESTANDELEN

A. STUKKEN BETREFFENDE ZIJN AMBTELIJKE LOOPBAAN

1. MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN (1933-1935)

- 1** Afschrift van een missive van de secretaris-generaal van het Ministerie van Binnenlandse Zaken over de protocollaire verplichtingen van pas-aangestelde ministers, 20 april 1907. Z.j. (1934) 1 stuk.
- 2** Ingekomen brief van T.J. Verschuur over de landbouwcrisiswetgeving, met schema van de landbouwcrisisorganisatie. 1934 juli en z.j. 1 stuk.
- 3** Doorslag van een nota van Steenberghe inzake de Belgische Industriebank. 1934 augustus 25. 1 stuk.
- 4** Stukken betreffende de interne organisatie van het Ministerie van Economische Zaken. 1934 september 10. 2 stukken.
- 5** Stukken betreffende de totstandkoming van de troonrede van 1934. 1934 september. 1 omslag.
- 6** Doorslag van een niet verzonden brief aan Stoppani over de samenstelling van de Nederlandse delegatie naar de monetaire conferentie in Brussel. 1934 oktober 17. 1 stuk.
- 7** Ingekomen brief van mr. L.J.A. Trip, begeleidende een "uiteenzetting" ten gunste van handhaving van de gouden standaard. 1934 oktober 23. 2 stukken.
- 8** Ingekomen anonieme nota inzake steunmaatregelen aan werklozen en armen. 1934, december 6. 1 stuk.
- 9** Ingekomen brief van H.M. Hirschfeld begeleidende een nota van G.J.Teppema over de organisatie van het Bureau Nijverheid. 1935 februari 7. 1 omslag.

-
- 10** Stukken betreffende de ontslagaanvraag van Steenberghe als minister.
1935 Maart - juni. 1 omslag.
- 11** Tekst van een niet-uitgesproken redevoering in Rotterdam over de gevolgen van verschillende regeringsmaatregelen voor handel en verkeer.
1935 april. 1 omslag.
- 12** Afschrift van een brief aan H. Colijn aan minister H.P. Marchant naar aanleiding van diens overgang tot het Rooms-Katholicisme.
1935 mei 10. 1 stuk.

**2. MINISTER VAN HANDEL, NIJVERHEID EN SCHEEPVAART.
1937-1942.**

A. IN NEDERLAND. 1937-1940

Zie voor verdere stukken het archief van de Directie voor Handelen Nijverheid van het Ministerie van Economische Zaken.

- 13** Stukken betreffende zijn benoeming tot minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en zijn pensioenaanspraken als kamerlid.
1937 Juni-juli. 1 omslag.
- 14** Stukken betreffende onenigheid binnen het kabinet-Colijn over de rijksbegroting voor 1940, het ontslag van de katholieke ministers en deformatie van het vierde kabinet-Colijn.
1939 Juni-juli. 1 omslag.
- 15** Stukken betreffende de formatie van het kabinet-De Geer en Steenberghe's bijdrage aan het regeringsprogramma.
1939 Juli - augustus. 1 omslag.

B. IN LONDEN. 1940-1942.

- 16** "Kort overzicht van eenige gebeurtenissen op 10 tot 13 mei 1940", met nadere aantekeningen.
1940 mei. 1 omslag.
- 17** Verslagen van beraadslagingen van de ministerraad in Londen.
Getypt.
1940 juli. 1 omslag.
- 18** Stukken betreffende een voorstel tot overplaatsing van de zetel van de Nederlandse regering naar Nederlandsch-Indië.
1940 juli. 1 omslag.

-
- 19** Tekst van een ingezonden stuk van Steenberghe naar aanleiding van een dagbladpublicatie over de Nederlandsche Unie, met concept.
1940 oktober 15. 2 stukken.
- 20** Ingekomen nota van Ch.I.J.M. Welter, minister van Koloniën, inzake de tevoeren oorlogspolitiek, met geleidebrief van Gerbrandy.
1940 december 10. 2 stukken.
- 21** Nota van Steenberghe over de voorgenomen werkzaamheden van het Ministerie van Handel, Nijverheid en Scheepvaart in Londen, met nadere aantekeningen over het scheepvaartbeleid, het beleid van het Ministerie van Financiën en zijn taakstelling.
1940 en z.j. 1 omslag.
- 22** Stukken betreffende het ontslag van D.J. de Geer als minister-president en zijn vertrek naar Nederland.
1940-1941. 1 omslag.
- 23** Nota's van Steenberghe aan de ministerraad over de herstelpolitiek in Nederland na de bevrijding ("relief-nota's"), met bijlagen.
1940-1941. 1 omslag.
- 24** Stukken betreffende voorstellen tot terbeschikkingstelling van delen van de Nederlandse deviezenvoorraad aan bondgenoten ten behoeve van de oorlogsvoering en financiële samenwerkingsverdragen tussen Engeland en België.
1940-1941. 1 omslag.
- 25** Stukken betreffende het openbaar optreden van minister Steenberghe ten behoeve van de koopvaardij.
1940-1941. 1 omslag.
- 26** Teksten van radioredes van Steenberghe voor Radio Oranje, met concepten en briefwisseling.
1940-1941. 1 omslag.
- 27** Nota van Steenberghe aan Gerbrandy houdende voorstellen om tegen de arrestatie van Nederlanders in Engeland te komen, met een uittreksel uit "News review", houdende kritiek op het geallieerde beleid ten aanzien van Noren.
1941 februari 27. 2 stukken.
- 28** Nota van Steenberghe, minister van Financiën ad interim, aan de ministerraad, houdende een voorstel tot herziening van de comptabiliteitsregelingen.
1941 april 18. 1 stuk.

-
- 29** Nota's van Steenberghe, minister van Financiën ad interim, aan de ministerraad over het financieel beleid inzake krachtens het K.B. van 24mei 1940 (Stbl A1) geblokkeerde vermogens.
1941 april - augustus. 1 omslag.
- 30** Nota van Steenberghe voor de ministerraad over een voorstel van het Ministerie van Onderwijs tot een geschiedenis van de Nederlandse neutraliteitspolitiek.
1941 mei 13. 1 stuk.
- 31** Stukken betreffende de ontslagaanvraag van A.Q.H. Dijkhoorn als minister van Oorlog en daarop volgende voorstellen tot hervorming van de Centrale Inlichtingendienst en het kabinet.
1941 juni - augustus. 1 omslag.
- 32** Nota's van Steenberghe aan de ministerraad houdende voorstellen inzake het beleid ten aanzien van de Nederlandse koopvaardijvloot.
1941 juni, september. 1 omslag.
- 33** Nota van Steenberghe, minister van Financiën ad interim, aan de ministerraad, houdende een voorstel tot herziening van het belastingstelsel, met bijlagen en marginale aantekeningen.
1941 juli. 1 omslag.
- 34** Stukken betreffende ontslagaanvraag van Steenberghe en Welter als ministers naar aanleiding van het standpunt van minister-president Gerbrandy inzake Engelse bombardementen op Nederland, met documenten over het Engelse toezeggingen aan de Nederlandse regering uit 1940 en nadere aantekeningen van Steenberghe over zijn bezwaren tegen Gerbrandy.
1941 oktober. 1 omslag.
- 35** Anonieme nota over een voorstel tot aanknopng van diplomatieke betrekkingen met de Sovjet-Unie.
1941 oktober 6. 1 stuk.
- 36** Ingekomen afschrift van een adres van enkele Nederlanders, houdende voorstellen tot instelling van een volksvertegenwoordigingsorgaan, met geleidebrief van de minister-president.
1941 oktober 30. 2 stukken.
- 37** Stukken betreffende een verzoek aan Steenberghe om als minister aan te treden na de ontslagaanvraag van P.J. Kerstens als minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.
1944 mei. 1 omslag.

3. VOORZITTER VAN DE NEDERLANDSE ECONOMISCHE, FINANCIËLE EN SCHEEPVAARTMISSIE NAAR DE VERENIGDE STATEN (1942-1946).

- 38** Stukken betreffende de benoeming en het ontslag van Steenberghe.
1942, 1946. 1 omslag.
- 39** Rapporten van Steenberghe.
1942-1946. 1 omslag.
- 40** Correspondentie van Steenberghe met de Nederlandse regering in Londen over de organisatie en de bevoegdheden van de missie.
1943-1946. 1 omslag.
- 41** Stukken betreffende contacten van Steenberghe met koningin Wilhelmina en overige leden van de Nederlandse regering in Londen over de voedselvoorziening van Nederland na de bevrijding.
1943-1944. 1 omslag.
- 42** Telegramwisseling van Steenberghe met de Nederlandse ministeries van Scheepvaart en Buitenlandse Zaken over de voedselvoorziening van bezet Nederland
1944-1945. 1 omslag.
- 43** Stukken betreffende bij van Steenberghe binnengekomen klachten over vertraging bij de levering van staal door een Amerikaans bedrijf aan de Nederlandse waterstaat.
1946, maart. 1 omslag.
- 44** Ingekomen verslag van de werkzaamheden van het bureau van de Financiële Raad van de Nederlandse Ambassade in Washington over 1940-1946.
1946 augustus 43. 1 omslag.

4. VERANTWOORDING VAN ZIJN BELEID.

- 45** Lijst van "persoonlijke stukken betreffende [z]ijn ministerschap", 1934-1937.
1937. 1 stuk.
- 46** Stukken betreffende meningsverschillen met Gerbrandy over een door hem op te stellen memorandum inzake het Nederlandse regeringsbeleid in Londen en zijn antwoorden aan de parlementaire enquêtecommissie.
1945-1948. 1 omslag.

- 47** Stukken betreffende krant- en tijdschriftartikelen over het
regeringsbeleid ten aanzien van de Nederlandse koopvaardijvloot.
1947-1948. 1 omslag.
- 48** Stukken betreffende artikelen van H.J. de Koster in "Economisch-
statistische berichten over de Nederlandse bureaus in de Verenigde
Staten tijdens de Tweede Wereldoorlog".
1948 februari - maart. 1 omslag.
- 49** Stukken betreffende een vraaggesprek met het Rijksinstituut voor
Oorlogsdocumentatie en met prof. mr. F.J.F.M. Duynstee.
1950, 1960. 1 omslag.
- 50** Eigenhandig opgemaakte staat, houdende overzicht van zijn
werkzaamheden vanaf 1946.
1952. 1 stuk.

B. DIVERSEN.

- 51** Stukken betreffende het eervol ontslag van Steenberghe als reserve-eerste luitenant.
1935 maart - mei. 1 omslag.
- 52** Stukken betreffende de aanbieding van de post van directeur van Staatsmijnen aan Steenberghe.
1935 augustus. 1 omslag.
- 53** "De gewijzigde economische verhoudingen en onze handelspolitiek", redegehouden op de vergadering van de Vereniging voor Actieve Handelspolitiek. Gedrukt.
1936 november. 1 deeltje.
- 54** Concepten van een program voor de Rooms-Katholieke Staatspartij (program-Goseling).
1936. 1 omslag.
- 55** Doorslag van een antwoordbrief aan n.n. naar aanleiding van een polsing voor het presidentschap van de Nederlandsche Bank.
1942 februari 2. 1 stuk.
- 56** Briefwisseling met Didymus de Beaufort o.f.m., H.J. van Doorne, A.Q.H.Dijxhoorn, H.M. Hirschfeld, E.J. van Puijenbroek, J.E. de Quay, A.A. van Rhijn, C.P.M. Romme, B.J.M. van Spaendonck.
1945-1946. 1 omslag.
- 57** Ingekomen brief van de Nederlandse Maatschappij voor Nijverheid en Handel, houdende het verzoek aan Steenberghe om een toespraak te houden.
1946 februari 13. 1 stuk.
- 58** Aantekeningen van Steenberghe over het economisch beleid ten aanzien van Duitsland.
1946. 1 stuk.
- 59** Krantenartikelen over het optreden van Steenberghe als kabinetsformateur, met enkele eigenhandige aantekeningen.
1951 februari. 1 omslag.
- 60** Ingekomen brief van H.M. Hirschfeld, met een nota over de Europese gedachte.
1951 september 13. 2 stukken.
- 61** Stukken betreffende het overlijden van H.M. Hirschfeld.
1961. 1 omslag.

C. AANVULLING 2002

- 62** Stukken betreffende zijn werkzaamheden als kabinetsinformatieur,
1951-1952 1 omslag
De informatiepoging mislukte.
- 63** Stukken betreffende een door Steenberghe geleide oppositionele
groep binnen de Katholieke Volkspartij (K.V.P.), genaamd 'Groep
Steenberghe'
1951-1952 1 omslag
- 64** Krantenartikelen en spotprenten over de 'Groep Steenberghe' en
de K.V.P.,
1951-1952 1 omslag
- 65** Besluit van minister J.R.M. van den Brink tot instelling van de
adviescommissie inzake exportbevorderende maatregelen,
alsmede het eindrapport van de commissie getiteld 'Rapport van
de adviescommissie uit het bedrijfsleven voor de
exportbevordering uitgebracht aan de Minister van Economische
Zaken',
1951-1952 1 omslag